

Előszó

„A hungarológia az utóbbi másfél évtizedben itthon és külföldön szinte a reneszánszát éli.” Giay Béla ezen, 1990-ben megjelent megállapítása (Giay, 1990: I) több mint egy negyed évszázaddal később is ugyanúgy érvényes. A hungarológia tárgykörében Magyarországon és külföldön végzett kutatások száma jelentős mértékben nőtt az elmúlt években, és folyamatosan nő mind a mai napig. Különösen igaz ez a magyar mint idegen nyelv tanításával kapcsolatban. Egyrészt jelentős azoknak a nyelvi, nyelvészeti, illetve módszertani kutatásoknak a száma, amelyek kifejezetten a magyar mint idegen nyelv tanításával, tanulásával foglalkoznak; másrészt megnövekedett maga a magyar mint idegen nyelv tanulásának igénye is mind Magyarországon, mind külföldön. Számos külföldi egyetem hirdet vendégoktatói vagy lektori állást, illetve kínál ösztöndíjat azoknak a szakembereknek, akik a magyar kultúra vagy kifejezetten a magyar nyelv oktatásával szeretnének külföldön foglalkozni. Emellett Magyarországon is egyre nagyobb igény mutatkozik a magyarórák iránt. A megnövekedett igényeket jelzi például az is, hogy sorra jelennek meg a különböző tanulói igényeket kielégítő magyar mint idegen nyelv tankönyvek. Nem véletlen tehát, hogy az *EduLingua* 2017 őszi, magyar nyelvű számába a magyar mint idegen nyelv oktatás témaköréből válogattunk tanulmányokat, melyek közül az első két tanulmány a magyart mint idegen nyelvet tanulók írásbeliségét, azaz helyesírását vizsgálja. A harmadik tanulmányban a szóbeliségre helyeződik a hangsúly, amelyen belül a magyar nyelvről a tanulók anyanyelvére történő nyelvváltást elemzi a szerző. A negyedik tanulmány a magyar mint idegen nyelv órákon felhasználható vizuális segédanyagokat helyezi középpontba, majd a számot egy magyar mint idegen nyelv tankönyv ismertetője zárja.

Jelen szerző, Balogh Erzsébet a Szegedi Tudományegyetemen végzett amerikanisztika bölcész és tanárszakon, illetve elvégezte a hungarológia speciális képzést is. A Szegeden szervezett nyári egyetemeken, később az egyetem Általános Orvostudományi Karán tanított magyart a nem magyar anyanyelvű hallgatóknak. 2016-ban angol, 2017-ben pedig német közvetítőnyelvvvel megjelent Skadra Margittal közösen írt, *Multikulti* című tankönyve, amely elsősorban, de nem kizárólag az orvosi egyetemen tanuló külföldi hallgatóknak szánt magyar mint idegen nyelv tankönyv. Az *EduLingua* ebben a számában megjelenő kutatásában azt vizsgálja, hogy német anyanyelvű, magyart mint idegen nyelvet tanuló hallgatók magyar ékezethasználátát befolyásolja-e a tanulók anyanyelve, illetve hogy mekkora mértékben javul a hallgatók magyar ékezethasználata annak függvényében, hogy milyen régóta tanulnak magyarul. Az eredmények azt mutatják, hogy a hallgatók német anyanyelvében meglévő ékezethasználati szabályszerűségek még egy év magyarnyelv-tanulás után is jelentős mértékben befolyásolják a hallgatók magyar ékezethasználatát, ami miatt sokszor hibásan, „németesen” használják a magyar ékezeteket. A tanulmány a hibák

szisztematikus feltérképezésével segítséget kíván nyújtani a német anyanyelvűek magyar ékezethasználatának elsajátításához.

Skadra Margit a Szegedi Tudományegyetem végzett német és történelem bölcsész és tanár szakon, majd hungarológia mesterszakon. A Manitobai Egyetemen ösztöndíjasként tanított magyar mint idegen nyelvet 2012-ben. A Szegedi Tudományegyetem Hungarológia Központja által szervezett nyári egyetemeken, illetve az Általános Orvostudományi Karon tanít magyar mint idegen nyelvet, utóbbi karon az angol és a német programban tanuló külföldi orvostanhallgatóknak. Kutatási területe a tananyagfejlesztés. *Multikulti* című, Balogh Erzsébettel írott magyar mint idegen nyelv tankönyve 2016-ban angol, 2017-ben német közvetítőnyelvvvel jelent meg. A szerző jelen tanulmányában a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának előkészítő angol és német évfolyamában a magyart mint idegen nyelvet tanuló hallgatók helyesírását, ezen belül is a kis- és nagybetűk helyesírását vizsgálja meg a hallgatók által írt fogalmazásokban. A fogalmazások elemzésének eredményei azt mutatják, hogy általánosságban azoknak a hallgatóknak okoz nagyobb gondot a kis- és nagybetűk helyesírása a magyarban, akiknek az anyanyelve nem a latin-betűs ábécén alapszik. Ugyanakkor a szerző azt a következtetést is levonja, hogy a magyar mint idegen nyelv tanulók anyanyelvétől függetlenül figyelmet kell szentelni a helyesírás tanításának, hiszen ez még azon hallgatók számára sem mindig sikeresen elsajátítható, akiknek az anyanyelve a magyaréhoz nagyon hasonló helyesírási normákat követ.

Hegedűs Gabriella a Szegedi Tudományegyetemen végzett magyar alapszakon és hungarológia mesterszakon. Nyelviskolában, illetve az egyetem nyári egyetemén tanított magyar mint idegen nyelvet a résztvevőknek. Jelenleg az egyetem Általános Orvostudományi Karán, illetve a Bölcsészettudományi Kar Hungarológia Központjában oktat magyar mint idegen nyelvet az ott tanuló egyetemi hallgatóknak. Fő kutatási területe a kódváltás. Jelen vizsgálatának célja az, hogy a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán tanuló német orvostanhallgatók szóban előforduló, magyarról németre történő kódváltását figyelje meg a hallgatók félév végi szóbeli vizsgáinak elemzésével. Az eredmények alapján az látható, hogy a magyarról németre való váltás többféle formában megjelenik a magyar szóbeli vizsgákon. A kódváltások funkcióját megvizsgálva az eredmények azt mutatják, hogy a kódváltásokban a német a metanyelv és a kitöltés szintjén jelenik meg a legnagyobb arányban. A kódváltások nyelvtani szerkezetei tekintetében pedig az látszik, hogy a kódváltás megtörténik mind a szavak, mind a mondatok szintjén. A szerző arra következtet, hogy ezek a kódváltások elkerülhetőek lennének, amennyiben minden, nem konkrétan a nyelvtanulásra vonatkozó teendő megbeszélése is magyarul történne a tanórán.

Mátyás Dénes a Szegedi Tudományegyetemen szerzett amerikanisztika és olasz szakos bölcsész és tanári, valamint hungarológus végzettséget, továbbá 2014-ben irodalomtudományból doktori címet. Több éven át tartott nyelv- és kultúraórákat az egyetem Hungarológia Központjában. A 2009/2010-es tanévben a nápolyi L’Orientale Egyetemen lektorként, illetve a 2015/2016-os tanévben a Clevelandi Állami Egyetemen

Fulbright vendégoktatóként tanított magyar nyelvet és kultúrát. Fő érdeklődési területei közé tartozik a magyar mint idegen nyelv és magyar kultúra oktatása. Jelen tanulmányában a magyar mint idegen nyelv órákon használható vizuális segédanyagok – például különböző képi anyagok vagy filmek – tanulási folyamatban betöltött szerepét veszi számba és ezek magyar nyelvórákon való alkalmazási lehetőségeit vizsgálja. A szerző megállapítja, hogy a magyar mint idegen nyelv órán felhasznált vizuális anyagok nem csak a tanulók nyelvtan- és szókincstanulásához járulhatnak hozzá eredményesen, hanem a nyelvi készségek fejlesztésében és a kulturális ismeretek elsajátításában is segítséget nyújtanak a tanulóknak. Mindemellett a vizuális segédanyagok még azzal is segítik a nyelvtanulást, hogy általuk élményszerűen jut a tanuló sok esetben pontosabb, a kontextusnak jobban megfelelő nyelvi és kulturális információhoz.

Péter Nóra 2002 óta a Szegedi Tudományegyetem Hungarológia Központjának nyelvtanára. A kezdőtől a haladó nyelvismereti szintig tanítja a magyar nyelvet idegen ajkú hallgatóknak, ezen kívül kultúraórákat tart és a hungarológia mesterszakosok módszertani, nyelvészeti képzésében is részt vesz. PhD abszolutóriumát 2016-ban szerezte meg a Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskolájának magyar mint idegen nyelv programjában. Kutatási területei a leíró nyelvészet, az interkulturális kommunikáció, és a magyar mint idegen nyelv tanításának módszertana.

Az ebben a számban megjelenő tanulmányok szerzőiben nemcsak az a közös, hogy mindannyian szegediek, hanem az is, hogy az eltérő életutak, illetve szemlélet ellenére mindannyian elkötelezettek a magyar mint idegen nyelv tanítása iránt – amint ez a tanulmányokból is látható. Remélem, hogy a szám olvasói az itt megjelent írásokat hasznosnak találják a magyar mint idegen nyelv tanítása vagy kutatása során végzett munkájukban. Ezen túl szeretnék külön köszönetet mondani Durst Péternek, a Szegedi Tudományegyetem Hungarológia Központ oktatójának a tanulmányok lektorálásában nyújtott segítségével.

Balogh Erzsébet

Hivatkozás

Giay, Béla. 1990. Előszó. In: B. Nádor Orsolya (szerk.) *Hungarológiai ismerettár 5. A hungarológia fogalma*. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ. I–XIII.